

UROGINEKOLOGIYA SOHASI HAQIDA

Ikromjonova Gulshanoy

“Central Asian Medical University” Davolash ishi yoʻnalishi talabasi.

Inomjonov Ozodbek

“Central Asian Medical University” Davolash ishi yoʻnalishi talabasi.

Ismoilova Munisa

“Central Asian Medical University” Davolash ishi yoʻnalishi talabasi.

Annotatsiya: Ushbu maqolada uroginekologiya haqida maʼlumotlar keltirib oʻtilgan. Tibbiyotning bu yoʻnalishi oʻzi qanday soha ekanligi va uning asosiy vazifasi nimalardan iboratligi haqida maʼlumotlarga ega boʻlasiz.

Kalit soʻzlar: akkreditatsiya, rekonstruktiv jarrohlik

Uroginekologiya tarixi: 1893-yilda ginekolog va uroginekologiya sohasining kashshofi (kashshof – yangilik aniqlovchi, kashf qiluvchi) boʻlgan Xovard Kelli havo sistoskopini ixtiro qildi. Bu oddiygina qoʻlda ushlanadigan, ichi boʻsh quvur boʻlib, shisha devor bilan ajratilgan edi. 1900-yilda Amerikan Jarrohlik Jamiyati (keyinchalik Amerikan Jarrohlari Kolleji) Baltimorda yigʻilganida, Xovard Kelli va zamonaviy urologiyaning asoschisi hisoblangan Xyu Xempton Yang oʻrtasida musobaqa oʻtkazildi. Kelli oʻzining havo sistoskopidan foydalangan holda ayol bemorda 3 daqiqada uretral kateterlar oʻrnatdi.

Yang esa erkak bemorda aynan shunday vaqt ichida bu ishni amalga oshirdi. Shunday qilib, ayollar urologiyasi va uroginekologiya sohasida ginekologlar va urologlar oʻrtasidagi doʻstona raqobat boshlandi.

Ushbu raqobat oʻnlab yillar davom etdi.

Zamonaviy davrda akusherlar, ginekologlar va urologlarning ayollarda tos boʻshligʻi bilan bogʻliq muammolarga qiziqishi yanada hamkorlikka olib keldi.

Taʼlim va tayyorgarlik: Uroginekologlar tibbiyot maktabida oʻqib, tibbiy diplomni qoʻlga kiritgan va keyin Akusherlik va Ginekologiya (OB-GYN) boʻyicha aspirantura tayyorgarligini oʻtagan tibbiyot mutaxassislaridir.

Ular keyinchalik Uroginekologiya sohasida qoʻshimcha oʻqishni davom ettirib, ushbu soha boʻyicha akkreditatsiya yoki kengash sertifikatini qoʻlga kiritadilar.

Tayyorlov dasturlari va ularning davomiyligi mamlakatga qarab farq qiladi, ammo odatda 2-3 yil davom etadi. Baʼzi mamlakatlarda uroginekologiya boʻyicha stipendiya dasturlari mavjud, ammo barchasida emas va rasmiy akkreditatsiya darajalari ham oʻzgarib turadi.

Xalqaro Uroginekologik Assotsiatsiya (IUGA) uroginekologiya va ayollarning tos boʻshligʻi tibbiyoti hamda rekonstruktiv jarrohlik bilan shugʻullanuvchi mutaxassislar uchun global tashkilotdir.

IUGA rasmiylashtirilgan oʻquv dasturlari mavjud boʻlmagan mamlakatlardan shifokorlar uchun stipendiya dasturlari roʻyxatini tuzish va nashr qilish orqali tayyorgarlikni yengillashtiradi. Shuningdek, u uroginekologlar uchun onlayn va shaxsiy

ta'lim imkoniyatlarini taqdim etadi, ushbu soha uchun terminologiya va standartlarni ishlab chiqadi. Xalqaro Kontinensiya Jamiyati (ICS) ham global tashkilot bo'lib, siydik, ichak va tos bo'shlig'i bilan bog'liq kasalliklardan aziyat chekayotgan insonlarning hayot sifatini ta'lim va tadqiqotlar orqali yaxshilashga intiladi.

Amaliy doirasi: Uroginekologiya ginekologiyaning submutaxassisligi bo'lib, ba'zi mamlakatlarda ayollarning tos bo'shlig'i tibbiyoti va rekonstruktiv jarrohlik sifatida ham tanilgan.

Uroginekolog tos bo'shlig'i va siydik pufagi funksiyasidagi buzilishlar bilan bog'liq klinik muammolarni boshqaradi.

Tos bo'shlig'i kasalliklari siydik pufagi, reproduktiv organlar va ichaklarga ta'sir ko'rsatadi. Tos bo'shlig'i kasalliklariga siydikni tuta olmaslik, tos a'zolarining tushishi va najasni tuta olmaslik kiradi.

Borgan sari uroginekologlar tug'ruq jarayonida perineumga shikast yetgan ayollarga ham yordam berishga mas'ul bo'lmoqdalar. Ayollar urologiyasi bilan hamkorlik mavjud – bu shifokorlar siydikni tuta olmaslik, tos a'zolarining tushishi va interstitsial sistit kabi muammolarni davolash uchun qo'shimcha o'qishni o'tagan urologlardir.

Bundan tashqari, anal inkontinensiya va ichak funksiyasi bilan bog'liq tos bo'shlig'i buzilishlariga alohida e'tibor qaratadigan kolorektal jarrohlar mavjud.

Zamonaviy uroginekologik amaliyotda bemorlarga yordam berish uchun uroginekologlar, urologlar, kolorektal jarrohlar, geriatriya shifokorlari va fizioterapevtlarning hamkorligini rag'batlantiruvchi multidissiplinar jamoalarning ishlashi tavsiya etiladi.

Bu ayniqsa murakkab muammolari bo'lgan bemorlarni, masalan, oldin operatsiya o'tkazgan yoki bir vaqtning o'zida siydik va ichak muammolari bo'lgan bemorlarni davolashda muhimdir.

Bunday ayollarga yordam berish jarayonining muhim qismi multidissiplinar jamoa uchrashuvlaridir.

Uroginekologlar nima ish qiladi va qanday muammolarni davolaydi?

Uroginekologlar siydikni ushlab turolmaslik va tos bo'shlig'i disfunktsiyalari bo'lgan ayollarni davolash bilan shug'ullanadi. Ular quyidagi holatlarni ko'rib chiqadilar:

- Stress inkontinensiya (siydikni ushlab turolmaslik);
- Haddan tashqari faol siydik pufagi;
- Siydik chiqarishdagi qiyinchiliklar;
- Siydik pufagi og'rig'i;
- Uretra og'rig'i;
- Vaginal yoki bachadon tushishi;
- Defekatsiya (najast chiqarish)ning qiyinchiliklari;
- Anal inkontinensiya (najasni ushlab turolmaslik);
- Perineal jarohatlar.

Shuningdek, ular vezikovaginal yoki rektovaginal fistulalari (toshma yo'llari) bo'lgan bemorlarni boshqa mutaxassislar bilan hamkorlikda davolaydi.

Tashxis qo'yish usullari

Bemorlarni baholash uchun quyidagi usullar qo'llaniladi:

- Bemor tarixini yig'ish;
- Tos bo'shlig'ini tekshirish va prolaps(ichki a'zolarining o'z joyidan siljib, pastga tushishi yoki tashqariga chiqib qolishi) darajasini baholash;
- Hayot sifatiga ta'sirini baholash uchun maxsus so'rovnomalar (masalan, PISQ-IR);
- Siydik pufagi kundaligi orqali suyuqlik iste'moli, kunlik siydik chiqarish soni va siydik pufagi hajmini o'lchash.

Qo'shimcha tekshiruvlar quyidagilarni o'z ichiga oladi:

- Urokinamika tahlillari (siydik chiqarish tizimining ishlashini baholash);
- Sistoskopiya (siydik pufagi va siydik yo'llarini kamera yordamida tekshirish).

Davolash usullari

Davolash odatda konservativ choralar bilan boshlanadi:

1. Tos mushaklari mashqlari;
2. Oziq-ovqat va suyuqliklarni moslashtirish;
3. Siydik pufagini mashq qildirish.

Dorivor terapiyalar:

- Antimuskarin preparatlar;
- Beta-3 retseptor agonistlari (ular haddan tashqari faol siydik pufagi alomatlarini nazorat qiladi).

Agar dorilar samara bermasa, quyidagilar qo'llaniladi:

- Siydik pufagi mushagiga botulinum toksini in'yeksiyasi;
- Neyromodulyatsiya (asab stimulyatsiyasi).

Jarrohlik usullari:

Stress inkontinensiya va uterovaginal prolaps kabi muammolar uchun jarrohlik tavsiya qilinishi mumkin.

Uroginekologiyada davolanadigan muammolar:

- Sistotseley (siydik pufagining tushishi);
- Enterotseley (ichakning tushishi);
- Tos a'zolarining prolapsi;
- Najasni ushlab turolmaslik;
- Interstitsial sistit (siydik pufagi yallig'lanishi);
- Müllerian agenesiya (bachadon va qinning tug'ma rivojlanmasligi);
- Vaginal agenesiya (vaginal kanalda tug'ma rivojlanish nuqsoni);
- Rektotseley (to'g'ri ichakning tushishi);
- Rekto-vaginal fistula;
- Haddan tashqari faol siydik pufagi;
- Og'riqli jinsiy aloqa;
- Siydik yo'llari infeksiyalari.

Davolashda qo'llaniladigan maxsus usullar:

- Sistoureteroskopiya, urokinamik tahlillar, va ultratovush tekshiruvi;
- Botulinum toksin in'yeksiyalari va dietani o'zgartirish;
- Tos mushaklarini tiklash va pessariylar qo'llanilishi;
- Sakral asab stimulyatsiyasi va robot yordamida rekonstruksiya.

Uroginekologlar davolashda asosiy e'tiborni bemor hayot sifatini yaxshilashga qaratadilar va ko'p hollarda avval konservativ usullarni sinab ko'radilar.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Kelly HA. Tibbiy Ginekologiya. Nyu-York: Appleton, 1908.
2. Hugh H. Young.
3. Young HH. Bir Jarrohning Avtobiografiyasi. Nyu-York: Harcourt, 1940.
4. Mayo Clinic, "Mayo Klinikasi: Arizona Ginekologiyasi"dan olingan, 2010 yil 14 avgust.